

# Mønsterbesvarelse JUS241 Strafferett

Eksamen høsten 2017

Kandidat: Anonym

Kommentert av Ivar Jan Flø

## Tiltalen mot Marte

Overordnet problemstilling er om Marte kan straffes for tyveri etter § 321 for å ha tatt mobiltelefonen som Marte mistet i kinosalen.

*Kandidaten får frem de overordnede spørsmålene i oppgavene på en kort og klar måte.*

Det følger av § 321 at "den som tar en gjenstand som tilhører en annen, med forsett om å skaffe seg (...) en uberettiget vinning ved å selge (...) eller på annen måte tilegne seg den" straffes for tyveri.

*Kandidaten må gjerne dele opp sitatene fra bestemmelsen og ta det knyttet til drøftingen av vilkårene, for slik å knytte drøftingen av det enkelte vilkår tettere til ordlyden i bestemmelsen.*

Det er på det rene at mobiltelefonen er en "gjenstand" som "tilhører" Anne, en "annen" enn Marte.

*Kandidaten viser forståelse gjennom bare å slå fast at disse vilkårene er oppfylt uten videre drøfting.*

Videre reiser det seg et spørsmål om Marte "tar" mobiltelefonen.

Ordlyden tilsier at det må skje en besittelsesforrykkelse, ved at tyven setter seg selv i besittelse av gjenstanden samtidig som den som hadde besittelsen mister den.

I praksis stilt små krav til selve ta-handlingen. I Kjøttlårdommen var det eksempelvis tilstrekkelig at et kjøttlår ble flyttet fra en tønne og lagt på toppen av en annen tønne.

*Kandidaten får frem forståelse gjennom å løfte frem vurderingstemaet før drøftingen av faktum opp mot temaet. Forståelsen løftes ytterligere frem i det videre ved at kandidaten refererer til rettspraksis og juridisk teori for å trekke tersklene for besittelsesovergangen.*

Det er derfor helt klart at Marte setter seg i besittelse av telefonen når hun tar opp telefonen og legger den i lommen. Tidspunktet hvor Marte bare ser telefonen og tenker at hun skal ta den er imidlertid ikke tilstrekkelig for å sette seg i besittelse, da hun på det tidspunktet ikke har hatt noen form for aktiv befatning med den.

Spørsmålet blir dermed om Anne på tidspunktet Marte plukker opp telefonen og legger den i lommen hadde telefonen i sin besittelse.

Høyesterett har tidligere behandlet et tilfelle som har visse likhetstrekk med situasjonen i foreliggende sak. I dommen var det to venner som hadde drukket øl i en park. En av de glemte lommeboken sin i parken når de to vennene senere gikk hjem til person B. Da person A ble gjort oppmerksom på at B hadde glemt lommeboken i parken løste han opp og gikk umiddelbart tilbake til parken for å lete etter den, hvoretter han tok pengene som lå i lommeboken. Det springende punktet var også her om person B fortsatt kunne sies å være i besittelse av lommeboken. Høyesterett kom i den saken til B fortsatt hadde besittelsen. Dette ble begrunnet med at B visste hvor han skulle lete etter lommeboken, samtidig som tilfellet hadde mer likheter med tyveritilfellene enn hittegodstilfellene fordi A også visste at lommeboken til B lå i parken og gikk direkte dit med det formål å tilegne seg innholdet.

Spørsmålet er også behandlet i teorien. Det sondres mellom tilfeller der eieren vet hvor han skal lete etter tingen og tilfeller hvor eieren ikke vet hvor tingen er mistet, der sistnevnte må behandles etter hittegodslova. I tillegg har det betydning hvorvidt tingen er mistet på offentlig plass, der det legges til grunn at det skal mindre til for å miste besittelsen, med mindre tingen er veldig stor.

I det foreliggende tilfellet vet Anne hvor hun skal lete etter tingen noe som til sammenligning med den nevnte dommen og samstemt oppfatning i teorien, tilsier at hun fortsatt har telefonen i sin besittelse.

Kinoen er imidlertid en offentlig plass og Anne har forlatt lokalet idet Marte plukker opp telefonen, hvilket trekker i retning av at hun ikke har besittelsen. Dette må imidlertid nyanseres noe, ved at kinosalen ikke er like offentlig som eksempelvis åpen gate.

Saken skiller seg på noen punkt fra tilfellet i dommen, ved at Marte ikke hadde noen relasjon til Anne og det ikke var uttalt noe eksplisitt mellom dem rundt at telefonen var mistet. Likevel er det antatt i teorien at det ikke har betydning for grensedragningen om tyven vet hvem eieren er.

Det som imidlertid tilsier at resultatet bør bli det samme her som i dommen og som gir tilfellet et tydelig preg av tyveri fremfor ulovlig tilegnelse av hittegods er at Marte forstår at noen har mistet telefonen under kinoforestillingen som nettopp er avsluttet. Hennes hensikter bærer, på samme måte som for tyven i dommen, klart preg av tyveri, det fremkommer tydelig ved at hun, etter å ha sett seg ut telefonen, ventet med å plukke opp telefonen for å være sikker på at eieren ikke kom tilbake med en gang.

*Får klart frem det avgjørende i vurderingen etter en grundig drøfting*

Til dette kommer også at det i saken her går betydelig kortere tid, sammenliknet med dommen, før Marte finner ut at hun skal gå inn igjen og lete etter telefonen.

Samlet sett tilsier dette at det bør legges til grunn samme resultat her som i den nevnte dommen.

Anne hadde telefonen i sin besittelse på tidspunktet Marte plukker opp telefonen og legger den i lommen. Marte "tar" mobiltelefonen.

De objektive elementene i gjerningsbeskrivelsen er dermed oppfylt.

Skyldkravet er forsett, jf. § 21.

I det foreliggende tilfellet er det helt klart at Marte med viten og vilje tar telefonen til Marte. Det aktuelle forsettsalternativet er dermed "hensikt", jf. § 22 bokstav a.

Videre oppstiller bestemmelsen krav om et subjektivt overskudd, gjerningspersonen må ta gjenstanden "med forsett om å skaffe seg (...) en uberettiget vinning ved å selge (...) eller på annen måte tilegne seg den".

"Uberettiget vinning" tilsier at gjerningspersonen får en fordel av økonomisk betydning som han ellers ikke hadde krav på.

Denne vinningen må oppstå "ved" å "tilegne seg" gjenstanden, og ordlyden tilsier at gjerningspersonen i gjerningsøyeblikket må ha tenkt at han skal ha tingen som sin egen. Bestemmelsen lister positivt opp "selge" som et eksempel på en slik eierbeføyelse.

Alle forsettsformene i § 22 er nå aktuelle, jf. uttrykksmåten "forsett".

I det foreliggende tilfellet er Martes klare formål i gjerningsøyeblikket å skaffe seg en økonomisk vinning ved å selge telefonen til Ada Vold, det foreligger dermed klart "hensikt" om å "skaffe seg (...) en uberettiget vinning ved å selge" telefonen, jf. § 22a jf. § 21.

Konklusjonen blir dermed at Marte kan straffes for tyveri etter § 321 for å ha tatt mobiltelefonen som Marte mistet i kinosalen.

*Får frem det sentrale i vurderingen av skyldkravet, selv om kandidaten er noe snauere her. I sum utmerker denne delen av oppgaven seg ved at den går rett til kjernen av de sentrale vurderinger oppgaven legger opp til.*

*Man skal alltid pirke noe, om ikke annet så for sensors egen tilfredsstillelises del. Kandidaten burde også kort ha slått fast at alle straffbarhetsvilkårene både er sett og oppfylt.*

## **Tiltalen mot Peder**

### **Tiltalepost 1**

Overordnet problemstilling er om Peder kan straffes for forsøk på medvirkning til tyveri etter § 321 jf. § 15 jf. § 16.

*Kort og klar innledning til besvarelsen av oppgaven*

Det følger av § 15 at "et straffebud rammer også den som medvirker til overtredelsen" straffes for medvirkning.

Ordlyden ved "et straffebud rammer også" at den som blir kjent skyldig i medvirkning også blir omfattet fullt ut av det straffebudet som medvirkningen gjelder.

"Medvirker" tilsier for det første at det må ytes en form for bidrag til gjennomføringen av en forbrytelse. Videre tilsier ordlyden at det må være årsakssammenheng mellom medvirkeren sitt bidrag og primærforbryteren sitt lovbrudd.

"Overtredelsen" tilsier at det må være tale om en fullbyrdet forbrytelse. Dette understøttes også i forarbeidene, som er vanskelig å lese på noen annen måte enn at det må være tale om medvirkning til en fullbyrdet forbrytelse. Er forbrytelsen ikke fullbyrdet er den aktuelle hjemmelen § 16.

*Kandidaten får frem innholdet i vurderingstemaene i loven, før drøftingen av faktum opp mot de nå forklarte vilkårene i loven*

Et ytterligere vilkår for medvirkning, som følger av sammenhengen, er at den aktuelle medvirkningen må skje mens forbrytelsen enda pågår.

*Nettopp, og her er spørsmålet helt sentralt. Kandidaten viser god oversikt og treffer med problemstillingene som løftes frem.*

Det første spørsmålet som blir naturlig å reise er om forbrytelsen fortsatt pågår på tidspunktet for Peders utsagn, gjør den ikke det er adgangen til å medvirke stengt.

Det følger av rettspraksis og teori at skillet her må trekkes ut fra hvilket tidspunkt forbrytelsen er materielt avsluttet. Dette tidspunktet kan i enkelte tilfeller skille seg fra fullbyrdelsestidspunktet, og må derfor vurderes nærmere selv om det her foreligger fullbyrdet tyveri på Martes hånd.

Det er i rettspraksis og teori ikke trukket opp noen helt klare grenser for tidspunktet for materielt avsluttet forbrytelse. Grensen må derfor til en viss grad vurderes konkret ut fra situasjonen og særlig hva slags forbrytelse det er tale om.

Det er her tale om et tyveri, og som nevnt er kravene for når selve "ta"-kravet formelt er oppfylt små. Dette kan tilsi at det er en viss tid mellom tidspunktet for formell og materiell fullbyrdelse ved tyverihandlinger. Det kan til en viss grad trekkes paralleller til voldtektstilfellene, der det er sikker rett at den som kommer til under en voldtekt og hjelper til med å holde offeret fast straffes for medvirkning, til tross for at voldtekten formelt er fullbyrdet før dette tidspunktet.

*Kort og klart om komplisert tema.*

Spørsmålet blir om Martes "ta"-handling er materielt avsluttet på tidspunktet for Peders utsagn.

I det foreliggende tilfellet kommer Peder med det aktuelle utsagnet når Marte og Peder er i ferd med å gå ut døren fra kinobygget. Til tross for de lave kravene som er stilt i praksis for at tyven skal sette seg i besittelse av en gjenstand, og dermed oppfylle "ta"-kravet, er et sentralt formål med et tyveri å faktisk få med seg gjenstanden ut fra det stedet tyveri har skjedd og inn i sin mer private sfære. Det er imidlertid svært tvilsomt om grensen kan trekkes så langt ut som til at tyven får med seg gjenstanden hjem eller lignende.

Det som gjør at det her er tale om et grensetilfelle er at Marte ikke har fått med seg mobiltelefonen ut fra den bygningen der tyveriet skjedde. Mobilen er tatt med ut av den aktuelle kinosalen, men befinner seg fremdeles i selve kinobygget.

Tatt i betraktning at det har gått kort tid fra tyveriet skjedde og til Marte prøver å forlate bygningen og at hun rent faktisk ikke gikk gjennom døren og ut på åpen gate må tyveriet, under noe tvil, anses som pågående.

*Flott avslutning på drøftingen, hvor sensor loses gjennom vurderingstemaene og den avsluttende oppsummeringen er både forstandig og klar.*

Martes "ta"-handling er ikke materielt avsluttet på tidspunktet for Peders utsagn.

Videre blir spørsmålet om Peder "medvirker" til overtredelsen, jf. § 15.

Peders utsagn i form av "Mobil? Har ikke peiling på hva du snakker om" må anses som fysisk medvirkning, i den forstand at han forsøker å hindre Anne fra å få tilbake telefonen sin.

Videre gjelder det som nevnt et årsakskrav. Det følger av forarbeider og rettspraksis at det er tilstrekkelig at handlingen står i et medvirkende årsaksforhold til primærforbrytelsen.

Peders bidrag her, i form av benektende svar på Annes spørsmål om de har telefonen, har ingen effekt, da Anne ikke tror på dem, det foreligger altså ingen årsakssammenheng. Det er dermed ikke tale om en fullbyrdet medvirkningshandling etter § 15. Det blir videre et spørsmål om forsøksansvar etter § 16.

*Det er et gjennomgående trekk ved oppgaven at kandidaten skjærer igjennom og er kort der det ikke er nødvendig å utbrodere, samtidig som de sentrale problemstillingene rammes inn og løftes frem. I tillegg til at det gir en og struktur i oppgaven så viser kandidaten forståelse både gjennom hva som løftes frem og hvordan det løftes frem.*

Det følger av § 16 at "den som har forsett om å fullbyrde et lovbrudd som kan medføre fengsel i 1 år eller mer, og som foretar noe som leder direkte mot utføringen" straffes for forsøk.

Etter § 321 er den øvre strafferammen "fengsel inntil 2 år" og vilkåret om at lovbruddet "kan medføre fengsel i 1 år eller mer" er dermed oppfylt.

Videre oppstiller bestemmelsen to hovedvilkår for forsøksansvar. Det første er at gjerningspersonen ha "forsett om å fullbyrde et lovbrudd".

Ordlyden tilsier at gjerningspersonen må ha fullbyrdelsesforsett som dekker gjerningsbeskrivelsen i et straffebud.

Det er her tale om en medvirkningshandling og det følger av forarbeidene og rettspraksis at det da gjelder et dobbelt forsettskrav. For det første må medvirkeren ha forsett om at primærlovbryteren vil fullbyrde et lovbrudd som dekker gjerningsbeskrivelsen i et straffebud og for det andre må han ha forsett om sin egen medvirkning i så måte.

Det er her klart at Peder tenkte at Marte kom til å fullbyrde tyveriet av mobiltelefonen til Anne, da det fremgår helt tydelig at han forsto opplegget allerede i kinosalen, han var altså ved "bevissthet" om at Anne "sikkert" kom til å fullbyrde tyveriet, jf. § 22b jf. § 21.

Videre benekter Peder med viten og vilje at de har mobiltelefonen, og det fremstår klart at hans "hensikt" var å villedde Anne slik at Marte skulle få med seg mobilen hennes ut av kinosalen, jf. § 22a jf. § 21.

Det foreligger altså dobbelt forsett.

Videre følger det av rettspraksis at det også gjelder et krav om subjektivt overskudd for medvirkeren etter tyveribestemmelsen i § 321.

Det er sparsomt med opplysninger om hva Peder hadde som formål med handlingen utover at Anne skulle fullbyrde tyveriet. Det kan dermed vanskelig konstateres hensiktsforsett på dette punkt. Tyveribestemmelsen kreves imidlertid, i motsetning til tidligere, kun vinnings forsett på dette punkt, slik at alle forsettsformene i § 22 er aktuelle.

Peder var helt på det rene med at Anne skulle selge telefonen og at hun regnet med å få 2500 kroner for dette. Peder var altså i gjerningsøyeblikket ved "bevissthet om at handlingen sikkert eller mest sannsynlig" "skaffet (...) andre en uberettiget vinning ved å selge" gjenstanden, jf. § 22b jf. § 21 jf. § 321.

*Oppgaveteksten gir ikke stort rom for større drøftinger her, til tross for dette får besvarelsen frem det sentrale både i lovtekst og faktum.*

Det andre hovedvilkåret for medvirkning er at gjerningspersonen "foretar noe som leder direkte mot utføringen".

Ordlyden tilsier at gjerningspersonen må ha tatt aktive skritt mot å realisere sitt forsett. Det følger av rettspraksis at hvorvidt den nedre grensen for forsøk er overskredet vil bero på en konkret vurdering, der nærhet i tid og sted mellom det som er gjort og det som gjenstår, handlingens karakter og den psykologiske forskjellen er relevante momenter.

I det foreliggende tilfellet har Peder gjort alt han skal for å fullbyrde medvirkningshandlingen. Det eneste som skiller Peders handling fra en fullbyrdet medvirkningshandling er at Marte ikke trodde på utsagnet hans. I samstemt rettspraksis vil slike fullendte forsøk alltid innebære at den nedre grensen for forsøk er overskredet.

Peder har "foreta(tt) noe som leder direkte mot utføringen".

Konklusjonen blir dermed at Peder kan straffes for forsøk på medvirkning til tyveri etter § 321 jf. § 15 jf. § 16.

Subsidiært er Peder tiltalt for forsøk på hvitvasking etter § 337 første ledd bokstav a, jf. § 16. Overordnet problemstilling er om Peder kan straffes for forsøk på hvitvasking etter § 337 jf. 16.

Det følger av § 337 at "den som yter bistand til å sikre utbyttet av en straffbar handling for en annen ved for eksempel å (...) skjule" det" straffes for hvitvasking.

"Utbytte av en straffbar handling" tilsier etter sin ordlyd at det må foreligge en fullbyrdet forbrytelse som har generert en fordel i en eller annen form.

Selv om forbrytelsen ikke er materielt avsluttet, jf. tidligere drøftelse, så er det et formelt fullbyrdet tyveri etter § 321, slik at vilkåret om en "straffbar handling" må anses oppfylt. Det foreligger videre et "utbytte" av denne i form av mobiltelefonen som var verdt 9800 kroner.

Videre er det et vilkår at gjerningspersonen "yter bistand til å sikre" dette utbyttet, noe som eksempelvis kan bestå i å "skjule" det.

Ordlyden er vid og setter i praksis ingen begrensninger for hva slags sikringshandlinger som kan falle innenfor.

I det foreliggende tilfellet forsøkte Peder å "skjule" utbyttet fra Martes tyveri ved å benekte at de var i besittelse av telefonen. Dette var imidlertid ikke vellykket fordi Marte ikke trodde på dem. Det aktualiserer seg dermed et spørsmål om forsøksansvar etter § 16.

Det følger av § 16 at "den som har forsett om å fullbyrde et lovbrudd som kan medføre fengsel i 1 år eller mer, og som foretar noe som leder direkte mot utføringen" straffes for forsøk.

Hvitvasking etter § 337 har en strafferamme på "fengsel inntil 2 år" og inngangsvilkåret om at lovbruddet "kan medføre fengsel i 1 år eller mer" er dermed oppfylt.

Videre oppstiller bestemmelsen to hovedvilkår for forsøksansvar. Det vises tilbake til tiltalen for medvirkning til tyveri for redegjørelse av hvordan disse vilkårene skal forstås.

Det første spørsmålet blir om Peder hadde "forsett om å fullbyrde et lovbrudd".

Peder forsøkte med viten og vilje å hindre Anne i å få kunnskap om at Marte hadde telefonen for at de skulle slippe å levere telefonen tilbake. Han hadde dermed til "hensikt" å "yte(...) bistand til å sikre" "utbyttet" av tyveriet ved å "skjule" det, og forsettskravet er dermed oppfylt, jf. § 22a jf. § 21.

Videre har Peder klart "foreta(tt) seg noe som leder direkte mot utføringen", ved at det igjen foreligger et fullendt forsøk og det eneste som skilte hans handling fra en fullbyrdet forbrytelse var at Anne ikke trodde på ham.

Konklusjonen blir dermed at Peder straffes for forsøk på hvitvasking etter § 337 jf. 16.

*Kandidaten er kort og klar på det som er en av de enklere delene av eksamen. Flott*

Atter subsidiært er det tatt ut tiltale for forsøk på bedrageri, jf. § 371 bokstav a) jf. § 16.

Overordnet problemstilling er om Peder kan straffes for bedrageri etter § 371 bokstav a, jf. § 16.

Det følger av § 371 at "den som med forsett om å skaffe (...) andre en uberettiget vinning fremkaller (...) en villfarelse og derved rettsstridig forleder noen til å (...) unnlate noe som volder tap eller fare for tap for noen" straffes for bedrageri.

Peder lyktes ikke i å "fremkalle" en "villfarelse" hos Anne, fordi hun ikke trodde på ham når han hevdet at de ikke hadde telefonen. Vilkårene for bedrageri er ikke oppfylt og det aktualiserer seg dermed et spørsmål om forsøksansvar etter § 16.

Det følger av § 16 at "den som har forsett om å fullbyrde et lovbrudd som kan medføre fengsel i 1 år eller mer, og som foretar noe som leder direkte mot utføringen" straffes for forsøk.

Bedrageri etter § 371 har en strafferamme på "fengsel inntil 2 år" og inngangsvilkåret om at lovbruddet "kan medføre fengsel i 1 år eller mer" er dermed oppfylt.

Videre oppstiller bestemmelsen to hovedvilkår for forsøksansvar. Det vises tilbake til tiltalen for medvirkning til tyveri for redegjørelse av hvordan disse vilkårene skal forstås.

Det første spørsmålet blir om Peder hadde "forsett om å fullbyrde et lovbrudd", jf. § 16.

Peders klare formål med utsagnet var klart å "forlede" Anne til å tro at de ikke hadde telefonen, altså skape en "villfarelse" hos henne, det foreligger dermed hensiktsforsett på dette punkt, jf. § 22a. Videre var Peder fullt på det rene med at dette "sikkert" var "rettsstridig" da han visste at Anne eide telefonen. Han visste også at Anne ville stå i fare for å lide et formuestap dersom hun unnlot å få tilbake telefonen, det foreligger dermed sannsynlighetsforsett om disse forhold, jf. § 22b.

Videre stiller bestemmelsen krav om et subjektivt overskudd, ved at gjerningspersonen må ha "forsett om å skaffe (...) andre en uberettiget vinning".

Peder var klar over at Marte "mest sannsynlig" ville bli urettmessig beriket dersom hun fikk solgt telefonen, det foreligger dermed sannsynlighetsforsett på dette punkt, jf. § 22b jf. § 21.

Peder hadde "forsett om å fullbyrde et lovbrudd", jf. § 16.

Spørsmålet blir videre om Peder har "foreta(tt) noe som leder direkte mot utføringen" jf. § 16.

Det Peder har gjort er å presentere en løgn til Anne i forsøk på å villedde henne til å tro at Marte ikke hadde telefonen. Det som gjenstår er at Anne skal tro på denne løggen og at hun skal unnlate å forsøke å få tilbake telefonen. Det gjenstår altså heller ikke her noe mer Peder skal foreta seg og det er igjen tale om et fullendt forsøk. Dette er tilstrekkelig for å overskride grensen for straffri forberedelse, jf. det som tidligere er sagt om dette.

Peder har "foreta(tt) noe som leder direkte mot utføringen", jf. § 16.

Konklusjonen blir dermed at Peder kan straffes for forsøk på bedrageri etter § 371 jf. § 16.

*Som ved hvitvasking er inviteres det heller ikke her til tyngre drøftinger i oppgaveteksten.*

Konkurrens



Peder har ved samme handling brutt tre ulike straffebud, det reiser seg dermed et spørsmål om disse straffebudene skal anvendes i konkurrans.

Læren om konkurrans er utviklet i rettspraksis og er heller ikke lovfestet i strl. 2005. Høyesterett har tidligere uttalt at vurderingen av om flere straffebud skal anvendes i konkurrans vil bero på om man ved å anvende flere straffebud sammen får belyst flere straffverdige elementer ved handlingen. Det gjelder slikt sett et materielt dekningsprinsipp i den forstand at alle de klanderverdige sidene ved lovbruddet må dekkes inn. Samtidig skal straffebud ikke anvendes i konkurrans med mindre de faktisk belyser noen flere straffverdige sider, da dette vil bære preg av å straffe for samme feil flere ganger.

*Igjen går kandidaten rett inn i kjernen av problemstillingen og får frem vurderingstemaet.*

Det er ingenting i forarbeidene som tilsier at de tre aktuelle straffebudene ikke kan anvendes i konkurrans.

Straffebudet om tyveri retter seg mot individuelle krenkelser, det samme gjør straffebudet om bedrageri. Straffebudet om hvitvasking retter seg på den andre siden mot krenkelse av offentlige interesser i form av at det blir vanskelig å oppklare saken og gjenfinne utbyttet av straffbare handlinger. Det tilsier at det i alle fall bør dømmes for to lovbrudd her.

Vanligvis vil et bedrageri og et tyveri bestå av veldig ulike krenkelsesmåter. I det foreliggende tilfellet slår dette utgangspunktet imidlertid ikke helt til idet Peders forsøk på medvirkning består i å forsøke å bedra Marte. Ved å anvende begge disse to straffebudene sammen vil ikke ytterligere sider ved det straffverdige forholdet bli belyst i særlig stor grad. Tapet Marte eventuelt ville lidd som følge av tyveriet er også dekket inn gjennom bedrageribudet i form av vilkåret "tap eller fare for tap" og det var ikke Peder som utførte selve "ta"- handlingen. De to bestemmelsene, tyveri og bedrageri, har også samme strafferamme.

Den mest treffende rettslige klassifiseringen av lovbruddet fremstår her som bedrageri, som også dekker inn flere straffverdige elementer enn tyveribudet, i form av forsøket på å lure Marte.

*Kandidaten viser både god forståelse og selvstendighet gjennom sine vurderinger innenfor den rammen som trekkes opp i avsnittet foran.*

Konklusjonen blir dermed at Peder straffes for forsøk på bedrageri etter § 371, jf. § 16 og forsøk på hvitvasking etter § 337, jf. § 16.

## **Tiltalepost 2**

Overordnet problemstilling er om Peder kan straffes for påføring av "betydelig skade" etter § 274 annet ledd. Det følger av § 274 andre ledd at "den som voldrer betydelig skade på en annens kropp eller helse" straffes. "Betydelig skade" er legaldefinert i § 11.

Det følger av § 11 at med betydelig skade på kropp eller helse menes "tap eller svekkelse av en sans, et viktig organ eller en viktig kroppsdel, vesentlig vansiret, livsfarlig eller langvarig sykdom, eller alvorlig psykisk skade".

Alternativet "vesentlig svekkelse av en sans" er ikke aktuelt i foreliggende tilfellet fordi skaden ikke rammer hørselen som sådan. Det er også vanskelig å karakterisere forholdet som en "svekkelse (...) av en viktig kroppsdel", fordi bruddskaden blir leget. Også "sykdom" blir noe anstrengt her, ut fra hvordan begrepet er forstått i rettspraksis, selv om et langvarig sykehusopphold må forstås som mer enn den veiledende grensen for "langvarig" på to uker. Da det er tale om tinnitus i øret og skade på balanseorganet, synes det mest aktuelle alternativet å være "vesentlig svekkelse (...) et viktig organ".

Ordlyden tilsier ved "vesentlig" at det må være tale om en kvalifisert svekkelse av det aktuelle organet.

Videre tilsier "viktig" at organet må ha en viss funksjon i kroppen og føre med seg større konsekvenser hvis det blir svekket, "viktig" kan også tilsi at kroppsdelens betydning til en viss grad relativiseres ut fra hvem fornærmede er. I forarbeidene finnes det støtte for et slikt synspunkt ved at det brukes som eksempel at en lillefinger klart vil være en viktig kroppsdel for en pianist, men ikke nødvendigvis for andre.

Faktum forstås slik at både tinnitus og problemene med balansen kommer som følge av at balanseorganet hadde blitt skadet.

Piping i øret i form av tinnitus er helt klart irriterende og erfaringsmessig hemmer det til en viss grad hverdagen til de som er rammet. Problemer med balansen setter også begrensninger for livsutfoldelsen på ulike vis, spesielt knyttet til fysisk aktivitet. Legens vurdering er også at dette kunne bli et varig problem.

Martes mentale problemer kan ikke vektlegges under dette alternativet, og når heller ikke opp til alternativet om "alvorlig psykisk skade", der slike følger korrekt må subsumeres. Hva gjelder søvnproblemer er det vanskelig å bedømme hvorvidt de skyldes den aktuelle svekkelsen av organet eller det rent psykiske.

Det fremgår at piping i øret er irriterende og at den kun er på den ene siden av hodet. Videre er det tale om lette problemer med balansen. Sett opp mot den høye terskelen som rettspraksis tilsier for at noe skal regnes som vesentlig svekkelse av et organ fremstår dette likevel som litt lite markant.

I det foreliggende tilfellet har bruddskaden i øret imidlertid også fått som konsekvens for Anne at hun er nødt til å slutte i jobben sin for musikkfestivalen Dagblues. Tinnitusproblemet setter helt klart store begrensninger for et slikt yrke. Ut fra eksemplet i forarbeidene kan det sammenliknes med å miste en lillefinger for en pianist, fordi Marte ikke lenger tåler høy lyd og dermed ikke kan jobbe med musikkfestivalen lenger. Dette må bli avgjørende for at terskelen er overskredet.

Det er tale om en "vesentlig svekkelse av (...) et viktig organ".

*En god gjennomgang av kravene i § 274 andre ledd opp mot skadefølgen. Når det senere i besvarelsen viser seg at kandidaten ikke blir ferdig med hele oppgaven, er det vurderingene jeg har markert som redder oppgaven her. Kandidaten finner den sentrale problemstillingen (som ellers i besvarelsen) og legger tyngden i besvarelsen her opp mot «betydelig skade».*

Videre innebærer "volder" etter sin ordlyd et årsakskrav. Det er her ikke tvilsomt at sparkene Peder påførte Marte mot hodet har virket med til at det oppstod en "vesentlig svekkelse av (...) et viktig organ".

Det objektive gjerningsinnholdet i § 274 andre ledd er dermed oppfylt.

Skyldkravet er forsett, jf. § 21. Videre må forsettet dekke alle de elementer som konstituerer at handlingen rammes av straffebudet, jf. dekningsprinsippet.

Det er ingenting som tilsier at Peder visste om de individuelle forholdene hos Marte som var avgjørende for at skaden ble subsumert som "betydelig skade". Da det ikke foreligger forsett om dette er forsettskravet ikke møtt.

Peder kan dermed ikke straffes for å ha "volde(t) betydelig skade på kropp eller helse" etter § 274 andre ledd.

Spørsmålet blir videre om forholdet kan nedsubsumeres til § 274 som grov kroppsskade. Det er prosessuell adgang til dette, da det er tale om "samme forhold", jf. strpl. § 38.

Det følger av § 273 at den som "skader en annens kropp eller helse (...) eller fremkaller bevisstløshet (...) hos en annen" straffes for kroppsskade.

Ordlyden av "skader en annens kropp eller helse" tilsier at enhver forstyrrelse av kroppens fysiologiske eller patologiske tilstand omfattes. I praksis har dette likevel blitt tolket innskrenkende slik at ikke enhver skade er omfattet, og det må gjøres en konkret vurdering ut fra skadens art, varighet, omfang og plassering på kroppen.

I det foreliggende tilfellet er det helt klart tale om en skade på kroppen, da bruddskader etter rettspraksis utelukkende har blitt regnet som skade.

Videre er også alternativet om "bevisstløshet" oppfylt, da det fremgår at Marte ble bevisstløs etter sparket. Det er videre årsakssammenheng mellom både skaden og bevisstløsheten og Peders handling.

Da to alternativer er oppfylt er det i prinsippet to krenkelser som rammes av § 273. Som følge av den nære

sammenhengen mellom dem er det naturlig at bevisstløsheten kommer inn som en skjerpene omstendighet i straffutmålingen.

Det vurderes videre om skaden må regnes som grov kroppsskade etter § 274.

Det følger av § 274 at det ved avgjørelsen av om kroppsskaden er grov "særlig skal legges vekt på" om den har hatt "til følge" "arbeidsudyktighet av noe varighet" eller "betydelig skade" og for øvrig om noen av momentene i bokstav a-f gjør seg gjeldende.

Ordlyden tilsier at det må gjøres en helhetsvurdering av forholdet der det særlig skal legges vekt på om skaden har hatt noen av de aktuelle følgene og om noen av momentene i bokstav a-f gjør seg gjeldende. "særlig" indikerer at momentene ikke er uttømmende verken positivt eller negativt.

Skaden har hatt til følge en "betydelig skade" jf. tidligere drøftelse og "arbeidsudyktighet av noe varighet". Dette tilsier klart at det er tale om grov kroppsskade.

Videre gjør ingen momentene i bokstav a-f seg gjeldende fullt ut. Hendelsen er likevel svært grov i seg selv med spark rettet mot hodet og tatt i betraktning de aktuelle følgene må det objektivt sett regnes som grov kroppsskade.

Skyldkravet er forsett for momentene i bokstav a-f, jf. § 21. For følgene er skyldkravet uaktsomhet, jf. § 24.

Forsettet må dekke skadepåførelsen etter § 273 og de momenter som gjør kroppsskaden grov. Peder har sparket mot hodet til Anne med stor kraft og han

*Spørsmålet som ikke blir besvart her er drøftingen av selve skyldkravet, kandidaten får i det minste frem hva vurderingstemaet blir, men får ikke med forklaringen av vurderingstemaet og selve drøftingen.*

(Tidsnød)

*Det eneste positive med en slik forklaring er at sensor slipper å lete i spenning for å se om fortsettelse følger et annet sted i oppgaven. Disponering av tid er kandidatens problem.*

### **Tiltalepost 3**

Overordnet problemstilling er om Peder kan straffes for narkotikaovertrødelse etter § 231 første ledd.

Det følger av § 231 at "den som ulovlig (...) oppbevarer (...) stoff som etter regler med hjemmel i legemiddeloven § 22 er å anse som narkotika" straffes.

Det er på det rene at hasj er "narkotika" jf. legemiddeloven § 22 og narkotikaforskriften.

Det er også på det rene at Peder ikke har resept på stoffet eller at det har annen lovlig adkomst, selv om Peder ikke vil si hvor stoffet kommer fra, fordi det er ingen lovlig måte å skaffe hasj på i Norge. Den eventuelle oppbevaringen er dermed "ulovlig".

Spørsmålet blir om Peder "oppbevarer" 13 gram hasj i lommen sin. Ordlyden tilsier at gjerningspersonen må ha stoffet i sin besittelse over noe varighet.

Om grensen nedad mot "besittelse" av den typen som behandles etter legemiddeloven § 24 foreligger det sikker rettspraksis, som også har støtte i forarbeidene, om at den nedre grensen trekkes ved 1-2 brukerdoser. Dersom stoffet ikke er til eget bruk må grensen trekkes enda strengere og enhver kortvarig oppbevaring vil da bli rammet av strl. § 231.

I det foreliggende tilfellet er Peders hasj ment til eget bruk. Det fremkommer ikke opplysninger om hvor lenge Peder har oppbevart hasjen, men det at han skulle ha et "lager" tilsier at det ikke er tale om helt kortvarig oppbevaring. I det foreliggende tilfellet er mengden uansett så stor at varigheten ikke får betydning for om forholdet skal subsumeres under § 231 første ledd.

13 gram hasj tilsvarer 52 brukerdoser og overstiger klart grensen som er trukket opp i rettspraksis. Videre har Peder det i sin besittelse gjennom å ha det i lommen sin.

Peder "oppbevarer" 13 gram hasj i lommen sin. Skyldkravet er forsett, jf. § 21.

Det er på det rene at Peder har til "hensikt" å ulovlig oppbevare 13 gram hasj for å ha et lager, det foreligger dermed hensiktsforsett, jf. § 22a jf. § 21.

Konklusjonen blir dermed at Peder straffes for narkotikaovertrødelse etter § 231 første ledd.

*Igjen en enklere del av eksamen, og igjen viser kandidaten god forståelse gjennom bare kort å vise at vilkårene er oppfylt.*

## **Tiltalen mot Anna**

*Dette er en av de sterkeste delene av oppgaven. Gjennom drøftingen viser kandidaten god forståelse både i forhold til det aktuelle straffebudet og i forhold til gjengjeldels/provokasjon.*

Overordnet problemstilling er om Anna kan straffes for kroppskrenkelse etter § 271 første ledd ved å ha dyttet Marte over ende.

Det følger av § 271 at "den som øver vold mot en annen person" straffes for kroppskrenkelse.

Ordlyden tilsier at det bestemmemelsen rammer enhver kraftanstrengelse mot en annens kropp.

I en avgjørelse fra Høyesterett ble det bedømt som kroppskrenkelse når gjerningspersonen puffet fornærmede så kraftig at han måtte ta et skritt bakover for å ikke falle. Avgjørelsen er fortsatt relevant, da det ikke er foretatt realitetsendringer i bestemmelsen.

I det foreliggende tilfellet dyttet Anna til Marte med en slik kraft at hun vaklet bakover, snublet i dørstokken og falt på ryggen. Det fremstår dermed som klart at Anna "øver vold" mot Marte og det foreligger en kroppskrenkelse i bestemmelsens forstand.

Skyldkravet er forsett, jf. § 21. Forsettet må dekke alle elementer som gjør at straffebudet er oppfylt, jf. dekningsprinsippet.

Anne vedgår at hun bevisst dyttet Marte, hun har altså "øve(t) vold" mot Marte med "hensikt", jf. § 22a jf. § 21. Marte kan dermed i utgangspunktet straffes for kroppskrenkelse etter § 271.

*Erkjennelsen av straffskyld bør vies noe mer plass, slik at kandidaten får frem betydningen av en slik erkjennelse. Navnefeil («Marte») vil sjelden ha betydning så lenge det fremgår klart av sammenhengen hva som menes.*

Det følger imidlertid av § 271 andre ledd bokstav b at en kroppskrenkelse "kan" gjøres straffri dersom "den gjengjelder en forutgående (...) særlig provoserende ytring".

Ordlyden tilsier at gjengjeldelsen må komme som en reaksjon på forutgående provokasjon. Det aktuelle alternativet er her "særlig provoserende ytring".

*Kan være greit kort å adressere dette vilkåret («forutgående») også.*

Etter sin ordlyd tilsier "særlig provoserende ytring" at det må være en kvalifisert muntlig krenkelse, og at ikke ethvert utsagn som en person lar seg irritere av er omfattet.

I Ludder-kjennelsen anså Høyesterett det å kalle noen "hore" som provoserende nok til å omfattes av bestemmelsen. Det er ingen realitetsendringer på dette punkt i strl. 2005 som endrer avgjørelsens overføringsverdi.

Spørsmålet blir om Martes utsagn "for ei forbanna drittkjerring som kommer her og lyver. Du er en jævla sjuk løgner!" fremført i en hånlig tone, må regnes som en "særlig provoserende ytring".

Marte benytter stygge banneord og kaller samtidig, uriktig, Anna for en "sjuk løgner". Særlig sett i lys av situasjonen, der Marte ikke har gjort annet enn å forsøke å få tilbake det som rettmessig var hennes må disse ukvemsordene mot henne ha fremstått svært provoserende.

Kombinasjonen av å uriktig kalle henne for en løgner og at det brukes svært stygge ord som "forbanna drittkjerring" må medføre at det her er tale om en "særlig provoserende ytring".

Videre heter det i bestemmelsen at kroppskrenkelsen "kan" gjøres straffri. Det foreligger altså et fakultativt skjønn på dette punkt. Det følger av forarbeider og rettspraksis at det må foretas en skjønnsmessig vurdering der særlig styrken på den forutgående provokasjonen må veies opp mot gjengjeldeshandlingen.

Anna har her blitt utsatt for en verbal krenkelse, mens Marte har blitt utsatt for en kroppskrenkelse. I og med at lovgiver ser svært alvorlig på voldshendelser og at ærekrenkelser ikke lenger er kriminalisert, så kunne dette isolert sett tilsi at det er å gå for langt.

Dette er likevel dårlig i tråd med at lovgiver faktisk har satt opp "særlig provoserende ytring"er som en del av denne unnskyldningsgrunnen. Videre følger det av rettspraksis at Høyesterett har frifunnet på dette grunnlag, til tross for at en upåregnelig dødsfølge oppstod som følge av volden. Det var riktignok her tale om svært drøye utsagn i dommen, en portier ble på grov måte beskyldt for å være nazist rett etter krigen.

I det foreliggende tilfellet er det imidlertid ikke tale om en spesielt alvorlig kroppskrenkelse, og den grenser ikke i det hele tatt opp mot å være grov kroppskrenkelse etter § 272. Tatt i betraktning dette og også omstendighetene rundt, Marte fremsatte dette etter å faktisk ha stjålet Annas mobiltelefon, taler det meste i retning av at kroppskrenkelsen må gjøres straffri her.

Etter en skjønnsmessig bedømmelse av forholdet frifinnes Anna for den ulovlige kroppskrenkelsen.

Konklusjonen blir dermed at Anna ikke kan straffes for kroppskrenkelse etter § 271 første ledd ved å ha dyttet Marte over ende.

*Besvarelsen er gjennomgående godt vektet i forhold til at kandidaten bruker god plass og løfter frem forståelsen sin på de delene av oppgaven der faktum inviterer til en*

*dypere drøfting. I de delene av oppgaven der faktum inviterer til å raskt fastslå at lovens krav er oppfylt, gjør kandidaten dette. I tillegg til at selve vektingen viser forståelse gjør det også at kandidaten ikke bruker mye tid på deler av oppgaven der lengre drøfting i liten grad ville blitt honorert. Der kandidaten borrer dypere viser kandidaten god rettskildebruk og god oppgaveteknikk. Gjennom å trekke frem vilkårene og forklare de på en klar måte før drøftingen av faktum løfter kandidaten frem sin forståelse i tillegg til at denne systematikken gjør det lett å følge kandidatens resonneringer.*

*Kandidaten blir ikke ferdig med hele besvarelsen av Tiltalepost 2, og dette vil trekke oppgaven noe ned rundt dette punktet. Selv om oppgaven som er gitt er en oppgave der det er lett å skrive seg bort, om en ikke gjør som kandidaten og holder seg til de sentrale problemstillingene, er det også slik at det ikke følger av sensorveiledningen at oppgaven var spesielt omfattende i forhold til disponibel tid. I praksis innebærer dette at kandidaten får noe trekk for dette, selv om besvarelsen har vært i gjennom og besvart godt den tyngste og sentrale delen også av Tiltalepost 2.*

*Det er også kommentert andre mindre ting underveis i oppgaven, som i sum kan karakteriseres som lavhengende frukt kandidaten ikke har tatt med.*

*Det sentrale for vurderingen av oppgaven er imidlertid hvordan kandidaten får frem forståelsen sin både av det enkelte vurderingstemaet isolert sett og i sammenheng med andre tilhørende vurderingstemaer i oppgaven.*